

عنوان مقاله:

سنجش و ارزیابی ابعاد موثر بر ارتقاء تاب آوری جوامع روستایی در مواجهه با خشکسالی (مورد مطالعه: شهرستان سبزوار)

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های روستایی، دوره 11، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

رویا وزیریان - دانش آموخته دکتری، گروه مدیریت مناطق خشک و بیابانی، دانشکده منابع طبیعی و کویر شناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

علی اکبر کریمیان - دانشیار، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی و کویر شناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

مهدی قربانی - دانشیار، گروه احیاء مناطق خشک و کوهستانی، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

علیرضا افشانی - استاد، گروه تعاون و رفاه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

محمد تقی دستورانی - استاد، گروه مرتع و آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

خلاصه مقاله:

افزایش تاب آوری مهمترین عامل جهت حفظ انعطاف پذیری سیستم های اجتماعی-زیست محیطی و مقابله با خشکسالی است. هدف پژوهش حاضر، ارزیابی و تحلیل شاخص های مبتنی بر تاب آوری جوامع روستایی در مواجهه با خشکسالی در سه روستا با شدت های متفاوت خشکسالی است. در این راستا ابتدا با استفاده از نقشه های پهنه بندی خشکسالی بر اساس شاخص SPEI در دوره زمانی ده ساله روستاهای موجود در سه زون خشکسالی بسیار شدید، شدید و متوسط شناسایی و از هر زون یک روستا به صورت تصادفی انتخاب گردید. سپس با استفاده از رویکرد پیمایشی، روش مشاهده مستقیم و بازدید میدانی، کشاورزان به عنوان جامعه هدف شناسایی گردیده و مورد بررسی قرار گرفتند. با توجه مجموع تعداد کشاورزان در سه روستا، طبق فرمول کوکران، حجم نمونه به تعداد ۱۰۵ نفر برآورد گردید. بر اساس پرسشنامه های تاب آوری و آزمون های آماری به ارزیابی ابعاد و شاخص های موثر بر تاب آوری پرداخته شد. نتایج مدل اندازه گیری لیزر بر اساس متغیرهای سطح اول ابعاد سنجش تاب آوری نشان داد بیشترین اثرگذاری و اهمیت ابعاد در میزان تابآوری متعلق به بعد زیرساختی و فیزیکی و بعد طبیعی است. ابعاد اقتصادی و مالی، اجتماعی و فرهنگی، حکمرانی و مدیریت، انسانی و فردی به ترتیب در رتبه بعدی اهمیت قرار دارند. سنجش میزان ابعاد تاب آوری در روستاهای مورد مطالعه نشان داد بعد اجتماعی و فرهنگی دارای بیشترین میزان و بعد طبیعی دارای کمترین میزان در روستاهای مورد مطالعه در این منطقه هستند. تقویت ابعاد تاثیرگذار می تواند سطح تاب آوری و انطباق پذیری با شرایط را افزایش دهد و نقش موثری در به حداقل رساندن ضررهای احتمالی در شرایط بحرانی، ایفا نماید. در این راستا، لازم است به تصمیم گیری و تخصیص منابع به کشاورزان منطقه در مواجهه با مخاطرات، توجه ویژه ای معطوف شود.

کلمات کلیدی:

تاب آوری، جوامع روستایی، خشکسالی، کشاورزان، سیستم های اجتماعی-زیست محیطی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1426647>

